EUROPESE
COMMISSIE

Straatsburg, 25.11.2025
COM(2025) 957 final

Aanbeveling voor een

AANBEVELING VAN DE RAAD

over het economisch beleid van de eurozone

{SWD(2025) 957 final}

Aanbeveling voor een

AANBEVELING VAN DE RAAD

over het economisch beleid van de eurozone

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 136, in samenhang met artikel 121, lid 2,

Gezien Verordening (EU) 2024/1263 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2024 betreffende de doeltreffende coördinatie van het economisch beleid en betreffende het multilaterale begrotingstoezicht en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad[1], en met name artikel 3, lid 3, punt a),

Gezien Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 betreffende de preventie en correctie van macro-economische onevenwichtigheden[2], en met name artikel 6, lid 1,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) De aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone maakt integrerend deel uit van de jaarlijkse cyclus van macro-economische coördinatie. Zij reikt de lidstaten van de eurozone handvatten aan, die zijn toegesneden op de specifieke uitdagingen waar de economische en monetaire unie voor staat.

(2) Deze aanbeveling dient als een instrument dat helpt om de beleidsagenda van de Eurogroep te bepalen en beleidsdiscussies over thema's van gemeenschappelijk belang te bevorderen – en zo bij te dragen aan het stimuleren van coherentie en convergentie in het beleid van de Unie en de lidstaten. Door te zorgen voor een gedeeld begrip van de belangrijkste beleidsprioriteiten, draagt deze aanbeveling bij aan een effectievere beleidscoördinatie, versterkt zij de veerkracht en weerbaarheid en vergroot zij de capaciteit van de eurozone om te antwoorden op externe schokken en tegelijk de kansen aan te grijpen voor duurzame en inclusieve groei, de stabiliteit veilig te stellen en te helpen bij de transitie naar een koolstofvrije en digitale economie.

(3) De eurozone heeft te maken met een internationale omgeving die onzekerder is dan op enig ander moment in het voorbije decennium. Geopolitieke spanningen, en met name de aanhoudende aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne, waarvan de oostelijke grensregio's van de EU invloed ondervinden, en het opkomen van een meer

[1] PB L 1263 van 30.4.2024, blz. 1.
[2] PB L 306 van 23.11.2011, blz. 25.

gefragmenteerde, multipolaire wereld doen handels- en financiële patronen van aanzien veranderen. Eenzijdige benaderingen door belangrijke partners, en met name op het gebied van handel, hebben markten verstoord en vragen doen rijzen over de betrouwbaarheid van sinds lang bestaande internationale raamwerken. Deze ontwikkelingen vormen externe schokken die de internationale toeleveringsketens verstoren en zorgen voor volatiliteit in handel en kapitaalstromen en op energiemarkten. Tegelijk maken zij het belang duidelijk van economische veiligheid en strategische autonomie als onderdelen van economische veerkracht en weerbaarheid en onderstrepen zij de dringende noodzaak om te investeren in kritieke capaciteit en in circulariteit. Tegen deze achtergrond biedt het EU-kompas voor concurrentievermogen[3] – een strategisch initiatief van de Europese Commissie – een waardevol kader om zowel uitdagingen als kansen te beoordelen. Dit kompas identificeert drie prioritaire gebieden: de innovatiekloof dichten, de economie koolstofvrij maken en het verminderen van strategische afhankelijkheden. Zo geeft het aan waarop de Unie en de eurozone hun inspanningen moeten concentreren om welvaart veilig te stellen in een snel veranderende wereld. Kansen aangrijpen die zich aandienen, toekomstgericht beleid, nauwere coördinatie tussen lidstaten en een hernieuwde focus op innovatie zijn daarbij van essentieel belang. Door structurele kwetsbaarheden aan te pakken en de eengemaakte markt te verdiepen, en tegelijk de veiligheid en autonomie te versterken, kunnen de Unie en de eurozone externe druk omzetten in factoren voor veerkracht en weerbaarheid op lange termijn en mondiale invloed.

(4) De economie van de eurozone is veerkrachtig en weerbaar gebleken. De economische groei overtrof de verwachtingen in de eerste negen maanden van het jaar. Deze beter dan verwachte prestatie viel aanvankelijk toe te schrijven aan een forse stijging van de uitvoer om verwachte verhogingen van handelstarieven voor te zijn, maar ook investeringen in uitrusting en immateriële activa presteerden sterker dan verwacht. Als een van de meest open grote economieën van de wereld zal de eurozone de druk voelen van de toegenomen internationale handelsbeperkingen en spanningen. Daardoor is de binnenlandse vraag de belangrijkste aanjager van groei – en zal dat naar verwachting ook blijven – geschraagd door een robuuste arbeidsmarkt, een verbetering van reële inkomens en grotendeels gunstige financieringsvoorwaarden. In 2026 zal de economische bedrijvigheid waarschijnlijk nog steeds getemperd worden door tragere externe vraag als gevolg van handelsbeperkingen en aanhoudende wereldwijde onzekerheid. Al met al zal het reële bbp in de eurozone naar verwachting met 1,2 % groeien in 2025 en met 1,2 % in 2026. De groeiverwachting blijft omgeven met een hoge mate van onzekerheid, waarbij neerwaartse risico's overheersen.

(5) De inflatie in de eurozone is nog steeds gematigd. Sinds het voorjaar 2025 fluctueert de inflatie rond niveaus die grotendeels consistent zijn met prijsstabiliteit. De algemene inflatie (HICP) bedroeg 2,1 % in oktober 2025, terwijl de kerninflatie (zonder levensmiddelen en energie) hoger blijft, op 2,4 %. De verwachting is dat onderliggende prijsdruk onder controle blijft door de recente appreciatie van de euro, waardoor de concurrentie met invoer scherper wordt en loongroei wordt gematigd. Hoewel de inflatie in de eurozone recentelijk dicht bij de ECB-definitie van prijsstabiliteit lag, blijft zij voor sommige lidstaten hoog. Binnen deze context heeft de Europese Centrale Bank (ECB) een eind gemaakt aan de versoepelingscyclus die zij in

[3] COM(2025) 30 final.

juni 2024 had ingezet. Tussen juni 2024 en 2025 is de depositorente met in totaal 200 basispunten verlaagd, waardoor deze uitkwam op 2 %. Daardoor ligt de beleidsrente in de eurozone momenteel dicht bij de meeste schattingen van de natuurlijke rente. Wat de toekomst betreft, de algemene inflatie zou volgens de projecties van de Commissie 2,1 % bedragen in 2025 en 1,9 % in 2026. Risico's voor de inflatieverwachtingen zijn grotendeels evenwichtig, waarbij de meeste metingen van inflatieverwachtingen voor de lange termijn rond 2 % liggen – en zo de inflatie rond dat streefdoel helpen te stabiliseren. Een en ander wijst er op dat het ECB-beleid geloofwaardig was, verwachtingen verankerde en inflatie opnieuw richting prijsstabiliteit stuurde.

(6) In de voorbije jaren zijn er opvallende verbeteringen in de begrotingspositie van het eurogebied als geheel: in de periode 2020-2024 daalde het gemiddelde tekort van 7,0 % van het bbp naar 3,1 % van het bbp, terwijl de schuldquote met 10,1 procentpunt verminderde tot 88,1 % van het bbp in 2024. Wat de toekomst betreft, wijzen de begrotingsvooruitzichten op een bescheiden verslechtering, met een tekort dat zou oplopen tot 3,2 % van het bbp in 2025 en 3,3 % van het bbp in 2026, als gevolg van stijgende defensie-uitgaven en een verdere aangroei van rente-uitgaven en een aantal tegenvallers aan de ontvangstenzijde. De schuldratio zou stijgen naar 88,8 % van het bbp in 2025 en 89,8 % van het bbp in 2026, door een minder gunstig rente-groeiverschil en hardnekkige primaire tekorten. De begrotingspositie zou over de prognosehorizon grotendeels neutraal blijven in zowel de EU als de eurozone, al zijn er opvallende verschillen tussen lidstaten. De begrotingspositie wordt bepaald door de begrotingstrajecten die de Raad heeft aanbevolen in lijn met het Unieraamwerk voor economische governance, de flexibiliteit die wordt toegestaan op grond van de nationale ontsnappingsclausule om de stap te helpen zetten naar hogere defensie-uitgaven, alsmede de impact van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (RRF) en andere EU-fondsen.

(7) Nu de Europese veiligheidsomgeving nieuwe vormen krijgt, brengt dat een transitie mee naar substantieel toegenomen defensie-uitgaven in de Unie. NATO-leden hebben zich gecommitteerd aan een nieuw streefdoel van 5 % van hun bbp voor defensie- en veiligheidsuitgaven. De Raad heeft deze inspanning gesteund door, binnen het kader van het EU-begrotingsraamwerk, de nationale ontsnappingsclausules te activeren voor twaalf lidstaten van de eurozone. De Commissie en de hoge vertegenwoordiger hebben een witboek over de gereedheid van de Europese defensie 2030[4] gepubliceerd, samen met het ReArm Europe-plan, dat lidstaten financiële hefbomen biedt om hun defensievermogens en infrastructuur te versterken, zoals het optreden voor de veiligheid van Europa (SAFE)[5], waarmee de EU-begroting tot 150 miljard EUR aan leningen zal verstrekken aan lidstaten om hun defensie-investeringen te ondersteunen. Naar dit nieuwe instrument was sterke vraag vanuit lidstaten, die hun belangstelling lieten blijken om deel te nemen en ruimere steun vroegen dan het beschikbare budget. Defensie-uitgaven blijven ongelijk tussen lidstaten en zijn soms sterk geconcentreerd in personeelsuitgaven. Aan de vraagzijde beperken de afhankelijkheid van door de VS geleverde systemen en de lange ontwikkelingscycli de efficiëntie en het vermogen om productie snel op te schalen. Om de Europese productie op te voeren en de samenwerking tussen lidstaten en het aandeel militaire goederen dat wordt ontworpen en geproduceerd in Europa, te vergroten, zullen bestaande beperkingen moeten

[4] Witboek over de gereedheid van de Europese defensie 2030.

[5] COM(2025) 122 final.

worden weggewerkt en zal de defensiemarkt verder moeten worden geïntegreerd. Dit kan een macro-economische stimulus geven voor de korte tot middellange termijn, mits die aankopen een hefboom worden voor Europese industriële capaciteit, waarbij deze beweging met zijn grote potentieel aan innovatie kansen biedt voor langetermijnoverloopeffecten wat betreft productiviteit.

(8) De begrotingspositie in de eurozone blijft onder druk staan, met overheidstekorten en schuldniveaus die in diverse lidstaten nog steeds hoger zijn dan de ratio's van vóór de pandemie en die volgens projecties in de eerstkomende jaren niet zullen dalen. De begrotingstrajecten naleven die de Raad heeft aanbevolen om de schuldhoudbaarheid te bewaren, zal gepaard moeten gaan met het creëren van ruimte voor druk aan de uitgavenzijde die voortvloeit uit de noodzaak om defensievermogens te verbeteren, het concurrentievermogen te versterken en meer te investeren in strategische prioriteiten, zoals kritieke capaciteit en infrastructuur, alsmede met de budgettaire kosten die verbonden zijn aan de steeds vaker voorkomende gebeurtenissen in verband met klimaatverandering en aantasting van het milieu, schade die alleen in beperkte mate particulier verzekerd is. Deze aanzienlijke en onderling conflicterende uitgavebehoeften zullen een geleidelijke herprioritering vergen van de overheidsuitgaven, waarbij maatregelen worden genomen om de toename van vergrijzingskosten te beheersen, de kwaliteit van uitgaveprogramma's te verbeteren en de mogelijkheden te onderzoeken om extra inkomsten aan te trekken. De fiscale kloven verminderen door de naleving van de belastingregels te verbeteren – onder meer via digitalisering –, het aanpakken van belastingontwijking en belastingontduiking en het bestrijden van agressieve fiscale planning, blijven belangrijk om eerlijke en efficiënte belastingstelsels te garanderen. Door de belastingbasis te verruimen en een verschuiving te maken naar belastingen die minder schadelijk zijn voor de groei, en tegelijk de prikkels om te werken te versterken en de belastingstrategieën af te stemmen op de ruimere beleidsdoelstellingen, zouden gezonde overheidsfinanciën en duurzame groei worden ondersteund. Uitgaven zouden veel doelmatiger kunnen worden en beter op beleidsprioriteiten gericht door grondig gebruik te maken van uitgaventoetsingen, kosten-batenanalyses en instrumenten voor resultaatgericht begroten. Met name zou een ruimer gebruik van particuliere verzekeringen tegen klimaatschade extra begrotingsruimte kunnen creëren. In 2025 hebben de regels over de evaluatie halverwege van het EU-cohesiebeleid ook een aantal domeinen aangemerkt als strategische EU-prioriteiten (defensie en veiligheid, concurrentievermogen en decarbonisatie, energietransitie, betaalbaar wonen, maatregelen rond water en uitdagingen waarmee regio's aan de oostgrens worden geconfronteerd). Herprogrammering van operationele programma's en het mobiliseren van beschikbare middelen zou ruimte bieden voor aanvullende investeringen op deze domeinen. Ten slotte zou het verbeteren van de doelmatigheid van overheidsinvesteringen via robuuste planning op middellange en lange termijn, effectieve coördinatie tussen beleidsdomeinen en overheidsniveaus, strenge beoordeling van projecten en synergie-effecten met particuliere financiering, bijdragen aan hogere productiviteit en grotere budgettaire houdbaarheid.

(9) De arbeidsmarkt in de eurozone blijft robuust ondanks tekorten aan arbeidskrachten, die teruglopen maar aanzienlijk blijven. De werkloosheid heeft een historisch laag peil bereikt, en bedroeg 5,9 % medio 2025. De groei van de werkgelegenheid vertraagde, en wordt nog steeds geschraagd door toenemende arbeidsmarktparticipatie en inkomende migratie. In diverse lidstaten was nettomigratie de belangrijkste factor in de groei van de werkgelegenheid sinds 2021. Beheerste wettelijke migratie heeft geholpen om de tekorten aan arbeidskrachten in specifieke sectoren te verminderen en

demografische tegenwind op te vangen. Tegelijk blijven er aanzienlijke verschillen bestaan tussen bevolkingsgroepen. De vooruitzichten voor 2026 wijzen erop dat de groei van de werkgelegenheid nog steeds gematigd zal zijn en dat de werkloosheid verder laag zal blijven, maar met hardnekkige verschillen tussen lidstaten en regio's. Toegenomen handelsbeperkingen en aanhoudende onzekerheid kunnen wegen op de groei –en dus ook de werkgelegenheid – als gevolg van zowel hogere handelstarieven op uitvoer als grotere mondiale onzekerheid. De nominale loongroei vlakt af na een periode van snelle groei. De jaarlijkse groei van de beloning per werknemer in de eurozone beliep 3,9 % in de eerste helft van 2025 – een daling ten opzichte van gemiddeld 4,5 % in 2024. Gezien de dalende inflatie zijn de reële lonen in de eerste helft van 2025 met 1,7 % gestegen en – tegen medio 2025 – is de koopkracht van lonen hersteld tot het niveau van 2019 in de eurozone als geheel. Voor de toekomst is de verwachting dat de onderhandelde loongroei geleidelijk verder zal matigen.

(10) Tekorten aan arbeidskrachten en vaardigheden, in combinatie met demografische druk, blijven belangrijke uitdagingen vormen voor vele Europese sectoren en de economie als geheel. De arbeidsmarktdynamiek wordt ook bepaald door de transitie die bezig is naar een digitale (in lijn met het beleidsprogramma voor het digitale decennium[6]) en koolstofvrije economie, ontwikkelingen die nieuwe kansen creëren, maar waardoor sommige banen en vaardigheden dreigen te verdwijnen. Werkenden toerusten voor deze verschuivingen vergt volgehouden inspanningen wat betreft omscholing en bijscholing, ondersteund door een nauwere afstemming tussen arbeidsmarktbeleid, onderwijs en opleiding, en de vaardigheden waar vraag naar is. Ook kan een betere verwerving van basisvaardigheden op jonge leeftijd helpen om de basis te leggen voor de ontwikkeling van vaardigheden. Grote regionale verschillen in vaardigheden en menselijk kapitaal aanpakken zal werkenden ten goede komen en de eengemaakte markt impulsen geven. Ook een sterkere focus op onderwijs en opleiding in STEM-vakken (wetenschap, technologie, engineering en wiskunde) – domeinen waarvoor er tekorten bestaan – is van essentieel belang om concurrentievermogen, paraatheid en technologisch leiderschap te ondersteunen. Sterkere prikkels geven om te werken door de belastingdruk te verschuiven weg van arbeid, onder meer door gerichte hervormingen van belasting- en uitkeringsstelsels, maar ook het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden in bepaalde sectoren, zouden participatie en werkgelegenheid ondersteunen. De integratie faciliteren van ondervertegenwoordigde groepen (zoals vrouwen, jongeren en oudere werknemers, Roma en mensen met een beperking) die afhankelijk zijn van de landspecifieke context, zouden het werkgelegenheidsaanbod en de inclusiviteit verder versterken. Wil de Unie haar welvaart kunnen behouden, dan is het belangrijk dat jongeren participeren op de arbeidsmarkt en het daar goed doen. Tegelijk is het verminderen van de armoede en het ondersteunen van kwetsbare huishoudens via adequate en houdbare stelsels voor sociale bescherming en inclusie, onder meer door betere toegang tot zorgdiensten en het verbeteren van betaalbare en toegankelijke huisvesting, van cruciaal belang voor sociale inclusie. De creatie van en transitie naar kwalitatieve banen, maar ook het feit dat sociale partners daadwerkelijk betrokken worden bij beleidsvorming en het versterken van het sociaal overleg, blijven

[6] Het beleidsprogramma voor het digitale decennium (DDPP) biedt een gedeeld, juridisch bindend governancekader om de digitale transformatie van de EU aan te sturen in de periode tot 2030. Het legt gemeenschappelijke EU-streefdoelen en -doelstellingen vast die erkend worden als een belangrijke katalysator voor het concurrentievermogen, de veerkracht en weerbaarheid en de technologische soevereiniteit van Europa.

van essentieel belang om het concurrentievermogen van de eurozone en haar weerbaarheid bij structurele wijzigingen in stand te houden. Initiatieven in het kader van de vaardigheidsunie[7] en de routekaart voor hoogwaardige banen zullen helpen om deze inspanningen verder aan te jagen. [8]

(11) Structurele zwakke punten aanpakken is van cruciaal belang om een sterkere en beter houdbare economische groei in de Unie en de eurozone te ontsluiten. Het groeipotentieel van de EU wordt belemmerd doordat productiviteitswinsten grotendeels beperkt blijven tot de mid-tech maakindustrie en laaggeschoolde diensten, terwijl in de VS een sterkere ontwikkeling in hooggeschoolde, innovatieve sectoren zoals IT-diensten waar te nemen valt. Voor het versterken van de Europese capaciteit om te innoveren en wereldwijd te concurreren moeten in alle EU-regio's beschikbare middelen worden gemobiliseerd en moet de sterke onderzoeksbasis van de EU ook worden omgezet naar vermarktbare technologie en producten. Dit vergt grotere investeringen in onderzoek- en ontwikkeling (R&D) en kennis, sterkere banden tussen onderzoek en industrie, diepere innovatie-ecosystemen, en betekent ook dat moet worden gezorgd voor de groei van een goed ontwikkelde circulaire sector in de economie. Daartoe biedt het eenheidsoctrooistelsel een onmisbaar instrument om innovatie te versterken. Parallel hiermee mobiliseert InvestEU[9] grote volumes publieke en private investeringen, onder meer in de ontwikkeling en uitrol van innovaties, en biedt het platform voor strategische technologieën voor Europa (STEP)[10] een belangrijk vehikel om middelen naar strategische technologieën toe te leiden. Ondanks recente verbeteringen blijft ook het ecosysteem voor durfkapitaal in de EU gefragmenteerd en ondergekapitaliseerd, zeker wat betreft investeringen in scale-ups. Particulier langetermijnrisicokapitaal laten groeien, onder meer via vooruitgang richting een spaar- en investeringsunie en volgehouden steun via overheidsbeleid, is ook van belang om innovatie op te schalen en R&D op Europees niveau te ondersteunen. De groei en het concurrentievermogen van Europa wordt ook gehinderd door structureel hogere energiekosten. Het actieplan voor betaalbare energie wil energieprijzen doen dalen en de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verder afbouwen. Daartoe zijn de voltooiing van de energie-unie, elektrificatie, energie-efficiëntie, een versnelde uitrol van hernieuwbare en schone energie, een verbeterde netcapaciteit, met inbegrip van grensoverschrijdende interconnectoren, en een efficiënt gebruik van bestaande grensoverschrijdende interconnectoren, infrastructuur voor slimme netwerken en een grotere flexibiliteit van het energiesysteem essentieel.

(12) Goed functionerende goederenmarkten, arbeidsmarkten en financiële markten zijn onmisbaar voor investeringen, veerkracht en weerbaarheid, en productiviteit. Om middelen aan te trekken voor sectoren met een groot potentieel voor productiviteitsgroei moeten knelpunten in de allocatie van kapitaal en arbeid worden opgeruimd, onder meer door start-ups en scale-ups ruimte te bieden. De eengemaakte markt blijft, ondanks zijn belangrijke bijdrage aan de Europese welvaart en convergentie, onvoltooid – met name wat betreft diensten, digitale activiteiten en energie – als gevolg van interne barrières, verschillen in wet- en regelgeving, complexe procedures en kloven inzake omzetting. In mei 2025 is de Commissie met

---

7 COM(2025) 90 final.
8 COM(2025) 959 final.
9 PB L 107 van 26.3.2021, blz. 30.
10 PB L, 2024/795, 29.2.2024.

een nieuwe strategie voor de eengemaakte markt[11] gekomen, die moet worden versterkt door een op stapel staande routekaart voor de eengemaakte markt voor de periode tot 2028. Deze initiatieven moeten barrières opruimen, voorkomen dat er nieuwe worden opgeworpen en de eengemaakte markt afstemmen op strategische doelstellingen van Europa. Niet alleen de eengemaakte markt, maar ook het stimuleren van een gunstig ondernemingsklimaat met de nadruk op vereenvoudiging, vermindering van de regeldruk en versterking van de governance van productiviteitsbeleid via sterkere nationale comités voor productiviteit, kan helpen om de productiviteit in de lidstaten te verhogen. Daarnaast kan, binnen een context van geo-economische fragmentering, ook het stimuleren van sterke handels- en financiële banden tussen gelijkgezinde partners duurzame groei en investeringen aanjagen. Structurele hervormingen, ook wanneer die worden ondersteund door Uniefondsen zoals het RFF en andere EU-fondsen, helpen het concurrentievermogen van de lidstaten te stimuleren door obstakels voor investeringen op te ruimen, het ondernemingsklimaat te verbeteren en de economische stabiliteit te verbeteren.

(13) In de EU wordt er stevig gespaard om investeringen en strategische EU-prioriteiten te financieren. De eurozone is een netto kapitaalverschaffer voor de rest van de wereld, een gevolg van een aanhoudend significant overschot op haar lopende rekening, terwijl binnenlandse investeringsbehoeften – onder meer R&D, schone energie, klimaatadaptatie, digitale infrastructuur, defensie en ruimtevaart – aanzienlijk blijven. De spaar- en investeringsunie[12] wil de doorstroming van binnenlands spaargeld naar binnenlandse investeringen verbeteren, in lijn met de doelstellingen van een diepe en goed functionerende interne markt. Ook wil dit initiatief burgers meer kansen bieden om hun vermogen op te bouwen door te beleggen op kapitaalmarkten – en zo spaargeld in beweging brengen. Een en ander betekent dat de participatie van retailbeleggers en de financiële geletterdheid moeten worden versterkt, dat de grote pool van activa van institutionele beleggers in Europa moet worden gemobiliseerd, en dat financieringsmogelijkheden buiten de banksector moeten worden verruimd voor alle bedrijven – ook om start-ups en scale-ups te ondersteunen. Deze strategie pleit ook voor het aanpakken van de fragmentering van kapitaalmarkten en het faciliteren van grensoverschrijdende schaalvoordelen via efficiënter en meer geharmoniseerd toezicht binnen de eengemaakte markt. Deze agenda berust op volgehouden progressie wat betreft zowel de kapitaalmarktenunie als de bankunie. Door kapitaalmarkten te verdiepen, kunnen retail- en institutionele beleggers, zoals beroepspensioenfondsen en persoonlijke pensioenregelingen, toegang krijgen tot diversere beleggingskansen om het vermogen van burgers op te bouwen en middelen toe te leiden naar Europese bedrijven en infrastructuur. Tegelijk zou de voltooiing van de bankenunie zorgen voor beter geïntegreerde, stabielere en efficiëntere financiële intermediatie in lidstaten, minder fragmentering, en versterking van de veerkracht en weerbaarheid van het financiële bestel. Met al deze hervormingen samen zouden de eurozone en de Unie als geheel het vele spaargeld intern aan het werk kunnen zetten, en zo dit spaargeld omzetten in een aanjager van concurrentievermogen, innovatie en veiligheid.

(14) De euro speelt een sterke rol als regionale valuta, die door aangrenzende economieën breed gebruikt wordt bij facturatie en als reservevaluta – en dient zo als een macro-economisch anker voor de stabiliteit van de ruimere Europese regio. Ook wordt de

[11] COM(2025) 500 final.
[12] COM(2025) 124 final.

euro gebruikt door Europese in- en uitvoerders bij hun transacties met de rest van de wereld. Tegelijk ondergaat het internationale monetaire en financiële systeem een ingrijpende verandering, getekend door geopolitieke schokken, toenemende multipolariteit en snelle technologische innovatie. Het gebruik van economische en financiële onderlinge afhankelijkheid als wapen – en het dreigen daarmee – heeft de kwetsbaarheden in de financiële strategische autonomie van de Unie en de eurozone duidelijk gemaakt. Een ruimer internationaal gebruik van de euro zou de strategische autonomie van de EU versterken, financieringskosten verlagen, en de valutablootstellingen van bedrijven verminderen, zij het met nieuwe verantwoordelijkheden om macrofinanciële stabiliteit te handhaven. Binnen deze context zou de ontwikkeling van een digitale euro, naast inspanningen om de interoperabiliteit van binnenlandse en regionale particuliere betaaloplossingen te verbeteren, helpen om de monetaire soevereiniteit van Europa te versterken en zo de afhankelijkheid van niet-Europese financiële infrastructuur verminderen en het Europese financiële en betaalsysteem veerkrachtiger en weerbaarder maken.

(15) De financiële sector is veerkrachtig en weerbaar gebleven. De uitkomsten van de EU-brede stresstests van de Europese Bankautoriteit in 2025 hebben bevestigd dat Europese banken robuust blijven, zelfs in het geval van een hypothetische zware economische neergang. Toch zijn de risico's voor de financiële stabiliteit hoog en blijven er kwetsbaarheden. In de eerste helft van 2025 bleef de banksector in de eurozone sterk presteren, geschraagd door robuuste kapitaal- en liquiditeitsposities, maar ook door blijvende winstgevendheid, ondanks verzwakkende mondiale en binnenlandse omstandigheden en dalende rentevoeten. De waarderingen van banken zijn opvallend gestegen sinds medio 2024, terwijl de kwaliteit van de activa tot dusver heeft standgehouden, waarbij het aandeel niet-renderende leningen al bij al stabiel blijft. Tegelijk is de internationale omgeving volatieler geworden. Mondiale beleidsonzekerheid en volatiele mondiale financiële omstandigheden doen het risico op correcties van activaprijzen toenemen en hebben de markten voor liquiditeit en overheidsschuld opnieuw onder druk gezet. Zowel banken als niet-bancaire financiële intermediairs (NBFI's) hebben aanzienlijke blootstellingen aan sectoren die gevoelig zijn voor ontwikkelingen in de internationale handel zoals de ijzer- en staalindustrie en de automobielindustrie. Liquiditeitsmismatches en hoge hefbomen in cruciale NBFI-sectoren zijn belangrijke bronnen van kwetsbaarheden. Toenemende verwevenheid tussen banken en niet-bancaire financiële intermediairs, in combinatie met sterke banden met andere NBFI's en markten buiten de EU, zorgen voor meer complexiteit en blootstellingen die momenteel onvoldoende zichtbaar zijn en worden gemonitord. In de sector commercieel vastgoed blijven risico's bestaan, die nauw moeten worden gemonitord. Ook ontwikkelingen op de woningmarkt verdienen aandacht, gelet op de banden met bancaire kredietverlening en schulden in de private sector, alsmede met investeringen en economische bedrijvigheid meer algemeen. Te midden van grote geopolitieke spanningen blijven cyberrisico's toenemen in belang als belangrijke operationele kwetsbaarheden, onder meer ook voor banken. Ook zijn er risico's voor de financiële sector als gevolg van klimaat- en milieublootstellingen. Tegen deze achtergrond zal het veilig stellen van de financiële stabiliteit volgehouden waakzaamheid vergen, prospectief toezicht en versterkte veerkracht en weerbaarheid in alle segmenten van het financiële stelsel, onder meer via de nodige veiligheidsnetten.

BEVEELT AAN dat de lidstaten van de eurozone in de periode 2026-2027 zowel individueel als collectief binnen de Eurogroep de volgende actie ondernemen:

(1) De budgettaire houdbaarheid veilig stellen, de aanbevolen netto uitgaventrajecten respecteren, onder meer, in voorkomend geval, de tijdelijke flexibiliteit die is toegekend via de nationale ontsnappingsclausule voor defensie-uitgaven. Een en ander zou een passend gedifferentieerd begrotingsbeleid moeten opleveren en resulteren in een al bij al neutrale begrotingspositie in 2026.

(2) Met respect voor de aanbevolen netto uitgaventrajecten begrotingsstrategieën voor de middellange termijn toepassen die ruimte maken voor de vereiste uitgaven in verband met defensievermogens, het versterken van het concurrentievermogen en het verhogen van investeringen in strategische prioriteiten. Nationale begrotingen herprioteren en maatregelen nemen om de doeltreffendheid, doelmatigheid, kwaliteit en samenstelling van overheidsontvangsten en -uitgaven te versterken, onder meer door het bevorderen van hogere private verzekeringen tegen klimaatschade.

(3) Knelpunten wegwerken in de defensie-industrie zodat, in lijn met de routekaart voor defensiegereedheid 2030, aanvullende overheidsuitgaven resulteren in tijdige en effectieve defensievermogens. Bevorderen van een EU-brede markt voor defensie-uitrusting; aanmoedigen van gezamenlijke inkopen die helpen om efficiëntie en interoperabiliteit te verbeteren en fragmentering te verminderen.

(4) Voltooien van de uitvoering van de herstel- en veerkrachtplannen tegen 31 augustus 2026 en ondersteunen van financiering van investeringen in de jaren nadien door nationale en EU-financiering te coördineren. Zorgen voor de absorptie van beschikbare EU-middelen, daarbij gebruikmakend van de kansen die de evaluatie halverwege van het cohesiebeleid biedt.

(5) Bevorderen van om- en bijscholing van de beroepsbevolking om productiviteit en innovatiecapaciteit te verhogen en strategische sectoren te ondersteunen. Onderwijs- en opleidingsbeleid versterken om onderwijsuitkomsten te verbeteren, met bijzondere aandacht voor basis- en digitale vaardigheden, en zorgen voor een betere match tussen vraag en aanbod van vaardigheidsprofielen. Aanpakken van vaardighedenmismatches en grote regionale verschillen in vaardigheden en menselijk kapitaal. Bevorderen van kwalitatieve banen en de arbeidsmarktparticipatie verder vergroten, onder meer bij groepen die op de arbeidsmarkt ondervertegenwoordigd zijn. Maatregelen nemen voor het faciliteren van grensoverschrijdende mobiliteit op de eengemaakte markt en beheerste legale migratie van onderdanen van derde landen in knelpuntberoepen. De prikkels voor werk versterken door de belastingdruk te verschuiven weg van arbeid, onder meer door gerichte hervormingen van belasting- en uitkeringsstelsels. Maatregelen nemen voor het bestrijden en verminderen van armoede door het veilig stellen en versterken van adequate en houdbare stelsels voor sociale bescherming en inclusie, alsmede toegang tot betaalbare, duurzame en kwalitatieve huisvesting. Ervoor zorgen dat de sociale partners effectief bij de beleidsvorming worden betrokken en de sociale dialoog versterken. Ervoor zorgen dat de sociale partners effectief bij de beleidsvorming worden betrokken, en de sociale dialoog versterken.

(6) Overeenkomstig nationale praktijken en met respect voor de rol van sociale partners en het sociale overleg[13], de voorwaarden versterken die houdbare loongroei ondersteunen, vooral voor lage en middeninkomens, in lijn met productiviteitsontwikkelingen, voldoende rekening houdende met risico's op inflatie en verschillen in concurrentievermogen binnen de eurozone.

(7) Prioriteren van publieke investeringen en stimuleren van private investeringen ten behoeve van onderzoek en innovatie, decarbonisatie van de industrie, schone energie en digitale transitie, economische veiligheid en het verminderen van strategische afhankelijkheden binnen waardeketens. Bevorderen van de middelenallocatie aan sectoren en technologieën met hoog groeipotentieel en versterken van innovatie-ecosystemen, onder meer door het versterken van de banden tussen verschillende spelers zoals bedrijven, universiteiten of onderzoeksinstellingen en het ontwikkelen van de rol van durfkapitaal bij de financiering van start-ups en scale-ups en de versnelde invoering van digitale en schone technologieën.

(8) Opruimen van interne barrières en verschillen in wet- en regelgeving op het nationale niveau, alsmede resterende omzetting en conformiteitstekorten, om zo de eengemaakte markt te verdiepen en de efficiëntie van bedrijven en hun opschalingsvermogen te versterken.

(9) Bevorderen van vereenvoudiging van wet- en regelgeving door het in kaart brengen en verminderen van onnodige lasten, en zorgen voor de vaststelling van transparante en doelgerichte wet- en regelgeving, onder meer door tijdens het wetgevingsproces effectief gebruik te maken van raadplegingen van het publiek en belanghebbenden, alsmede ex-post-evaluaties van wetgeving.

(10) Een Europese spaar- en investeringsunie uitbouwen, in lijn met de mededeling van de Commissie van maart 2025[14], door het bevorderen van een concurrerende en goede functionerende kapitaalmarkt en banksector om Europees spaargeld te mobiliseren voor langetermijninvesteringen met name in sectoren van de Europese economie met hoog groeipotentieel of van strategisch belang. Aanpakken van de fragmentering van kapitaalmarkten en barrières voor een grensoverschrijdend aanbod en gebruik van financiële diensten, en van uiteenlopende nationale praktijken in het toezicht, door snel vooruitgang te boeken bij het komende wetgevingspakket over integratie van de kapitaalmarkt en toezicht.

(11) Stappen zetten om de aanbevelingen van de Commissie van 2025 uit te voeren betreffende de beschikbaarheid van spaar- en beleggingsrekeningen met een vereenvoudigde en fiscaal gunstige behandeling[15] (september 2025) en betreffende pensioendashboards, pension tracking-systemen en automatische aansluiting[16] (november 2025), alsmede de aanbevelingen uit de mededeling van 2025 over een strategie voor financiële geletterdheid voor de EU[17] (september 2025).

---

13 Bij het voorbereiden van het najaarspakket 2026 hebben de Commissie en de Raad bijdragen ontvangen van de ETUC en werkgeversorganisaties. Zie https://commission.europa.eu/publications/2026-european-semester-autumn-package_en

14 COM(2025) 124 final.

15 C(2025) 6800 final.

16 C(2025) 9300 final.

17 COM(2025) 681 final.

(12) Alle noodzakelijke stappen zetten voor de creatie van een digitale euro, stimuleren van innovatie en concurrentie op de markt voor betalingen en zorgen dat centralebankgeld breed toegankelijk en bruikbaar blijft in een digitaliserende economie.

(13) Bevorderen van de internationale rol van de euro en zich inzetten voor een verdere versterking van de mondiale positie van de euro, onder meer door kwetsbaarheden in de Europese financiële infrastructuur aan te pakken.

(14) Monitoren van risico's voor macro-financiële stabiliteit, onder meer die welke voortvloeien uit activakwaliteit, dynamiek van prijsaanpassingen, en klimaat- en milieublootstellingen, en onderlinge verwevenheid tussen banken en niet-bancaire instellingen op financiële kernmarkten en via particuliere financiering. Waar nodig het regelgevings- en toezichtsraamwerk voor de sector van de niet-bancaire financiële intermediatie versterken zodat opkomende kwetsbaarheden daadwerkelijk worden geïdentificeerd en beheerst.

Gedaan te Straatsburg,

Voor de Raad
De voorzitter